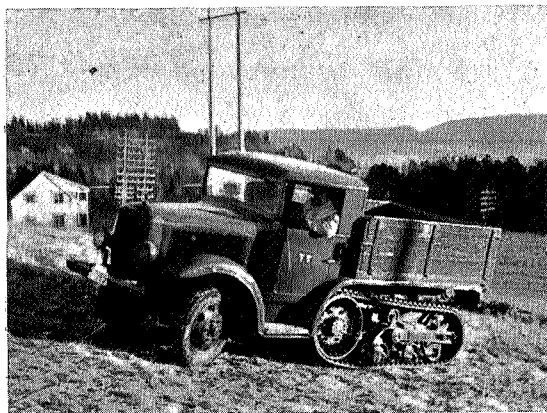

Turens sidste etappe bliver som en særlig opmærksomhed den mest uforglemmelige. Fra det ejendommelig terrasseformede landskab omkring Flåmseter går vi i sne- og regnbyger langs Råttåsjøhøes lodrette granitside mod Hjerkinseter, da skytæppet med ett glider til side og højderne vokser frem. Fra lien ovenfor Hjerkinseter ser vi lysende som en ild Rondanes solbeskinnede glitrende toppe og derfra over en endeløs kæde af højder til Snehættas vældige brædækkede massiv imod vest. Lige foran os har vi seter- voldens idyl med dyr på en grøn slette og duft af kløver og nyslåede marker. På den anden side av dalen blånende skovhøjder, men stadig trækkes blikket fra denne milde stemning til de majestætiske himmelstræbere i synsranden. Et dejligt billede at rejse hjem med. —

En ganske almindelig fodtur, ja! Men for mig et rigt og varigt minde om endeløse vidder og en rejse ind i en eventyrverden som fornyer tanken og skaber hvile for sindet.

Tak for i sommer!

Magne Haave

En finansoperasjon
eller da T.T. var bileier

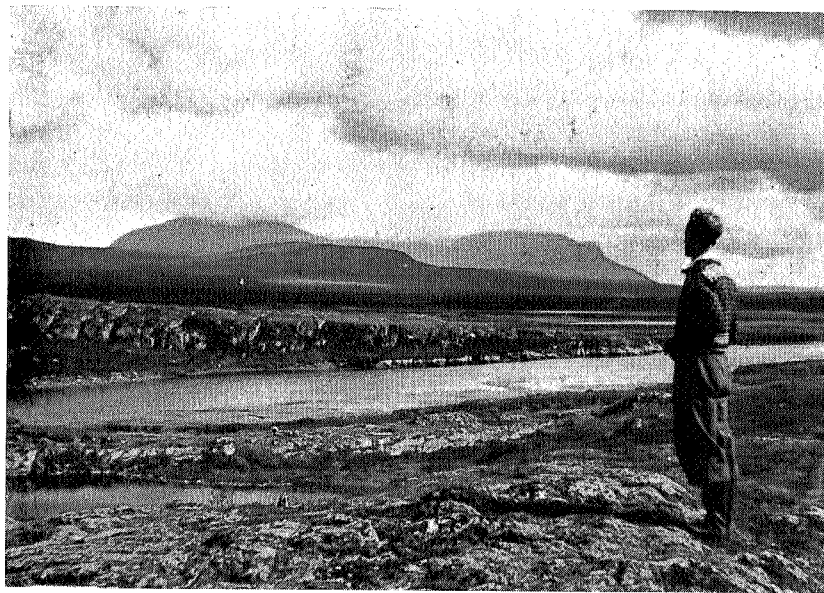
SYLSJØEN

Av Haakon Hustad

Det var neppe noe heldig valg av årbokens redaktør å henvende seg til meg for å få en redegjørelse for de endringer av forholdene i den øvre del av Nedalen som vil bli følgen av de arbeider som elektrisitetsverket for tiden har i utførelse her oppe; dertil er mitt kjennskap til såvel de geologiske forhold som områdets flora og fauna alt for begrenset. Jeg må derfor på forhånd be om unnskyldning for at disse spørsmål vil bli meget stedmoderlig behandlet.

For de fleste av foreningens medlemmer vil området fra Stuesjøen på vestsiden av Skarsfjellene over mot Nedalen, Ekornøra og Sylene være kjent terreng. Enkelte har også fulgt Rotåa og gjennom Skardøra fått en oversikt over den øvre del av Nedalen mot Helagsfjällenes imponerende massiv, med Skarsfjellet og fjellene mellom Nedalen og Mittådalen til høyre og Ekornhammeren og Sylmassivet til venstre, mens dalen i forgrunnen utvider seg til en betydelig høyslette hvor igjennom Nea og Biskopåen flyter i rolig løp, og en rekke fjellvatn ligger som små speil i landskapet.

De aller ferreste vil ha hatt adgang til på nærmere hold å iaktta de mange innbydende partier man vil kunne finne herinne, da området hittil har ligget utenfor såvel påske- som sommerturistenes vanlige ruter. En gang var dette strøk ikke så isolert. Fra Ljungans og Ljusnans dalføre gikk her den gamle pilgrimsvei til St. Olavs grav. Senere ble dette den naturlige handelsvei for øvre del av Ljungdalen og Ljusnedalen fram til Trondheim. Dette varte delvis helt til slutten av det 19de århundre, og trafikken fra Tydal foregikk i alminnelighet på vinterføre, mens varene ble bragt opp til Tydal på sommerføre. Det kunne være slitsomme turer i vinter-

Helagsfjellet med Predikstolen

Arne Karset

stormene, og ennå finnes det i Tydal folk som kan fortelle om disse. For denne forbindelse var det, antakelig av domkapitlet i Nidaros, anordnet herberger hvor de reisende kunne ta inn. Det best bevarte av disse er Nedalsstugan, like under Helagsfjellet, hvor de ca. 1,7 m høye grunnmurer ennå er forholdsvis vel bevarte, mens treoverbygningen er forsvunnet. Av Biskopstugan som etter tradisjonen også ble benyttet av domkapitlet i Nidaros og senere av biskopen på visitasreiser i Härjedalen, er det i dag lite igjen. Derimot står det en liten reinvokterstue like i nærheten.

Dalen ligger over skoggrensen, endog fjellbjørken har måttet gi opp, og kun et på sine steder ganske tett vidjekratt kranser elvebreddene, og tvinger stiene bort fra disse. Området utnyttet kun som reinbeite for lapper fra Handöl og Mittådalens lappbyer. I alt regnes det at der i disse strøk beiter ca. 5000 rein på et areal på et par tusen kvadratkilometer.

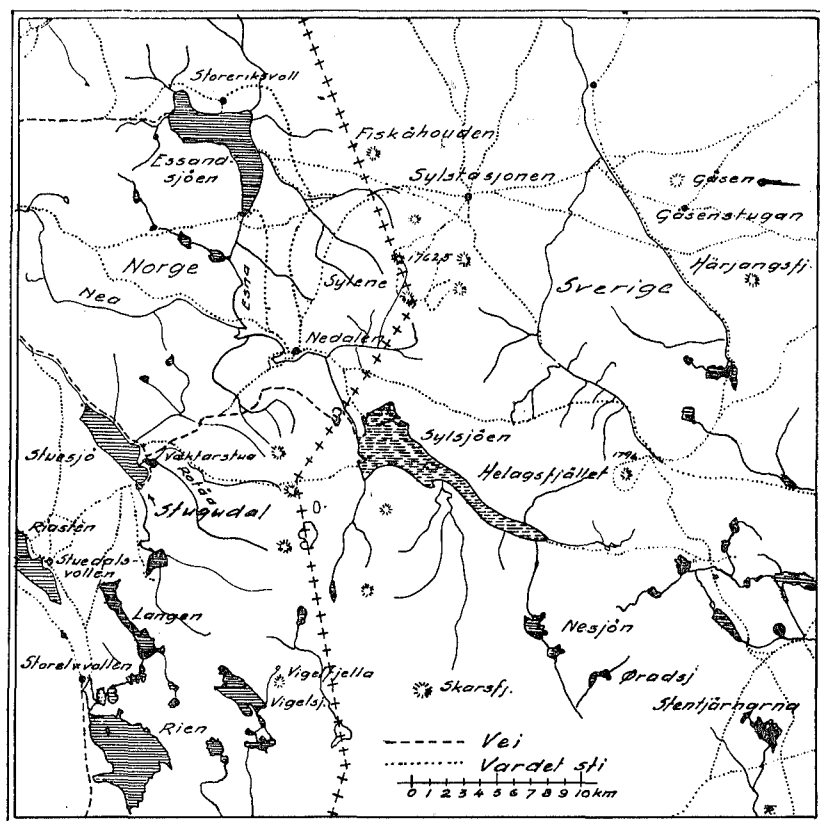
Gjennom dette dalføre kommer Nea fra Nesjøen på vannskillet

mot Mittådalens. Etter et forholdsvis steilt løp i den øvre del flyter elva ca. $1\frac{1}{2}$ mil med ubetydelig fall til den forener seg med Biskopåen. Etter sammenløpet møter den en fjellrygg, som praktisk talt stenger dalen, og kun gjennom en forholdsvis trang fjellkløft med en rekke stryk og små fosser fører den over på norsk område. Her går elva gjennom en rekke tildels større fosser med et fall på i alt noe over 100 m og kommer fram til de velkjente rolige elvepartier ved Nedalen gård.

I den nevnte kløft nedenfor Neas og Biskopåens sammenløp er det elektrisitetsverket for tiden arbeider med et damanlegg, som ganske vesentlig vil komme til å forandre dalens karakter. Ved en dam som vil få en høyde på inntil 25 m med damkronen på ca. kote 850 og en lengde etter kronen på ca. 350 m, vil det bli dannet en sjø som vil strekke seg ca. 13 km oppover, og som på den nedre del vil få en bredde på opptil 5 km. Den vil få et areal på ca. 18 km², eller noenlunde samme areal som Essand før den nå foretatte oppdemning, med et nyttbart magasin på ca. 185 mill. m³.

Av hensyn til at betydelig og tidligere lite utforsket område her settes under vann, er det fra svensk side stillet krav om en ganske omfattende undersøkelse av såvel de geologiske forhold som distriktets plantevekst og dyreliv. Også arkeologiske undersøkelser vil komme på tale, men disse kan her neppe ventes å gi særlig store resultater, selv om der ved undersøkelser i forbindelse med sjøreguleringer i høyfjellet i Nord-Sverige er gjort interessante funn.

De som i første rekke vil bli skadelidende ved reguleringen er Handöls og Mittådalens lapper, men i forhold til de betydelige arealer som disse disponerer for sin reindrift, vil innskrenkningen i reinbeiteområdet neppe bli særlig merkbart. Til gjengjeld for denne innskrenkning er det forlangt at elektrisitetsverket skal sette opp og holde vedlike et ca. 12 km langt reingjerde fra Sylene under Storsola over dammen til Skardøra. Av hensyn til den gjennomgående trafikk, skal der i dette settes inn flere grinner og trapper. Gjerdet vil derfor neppe komme til merkbart å sjenere turisttrafikken. En annen fordel for reindriften vil oppnåes ved at den nye sjø vil danne et naturlig skille mellom Handöls og Mittådalens reinflokker, og den bedre utnyttelse som ved disse foranstaltninger vil

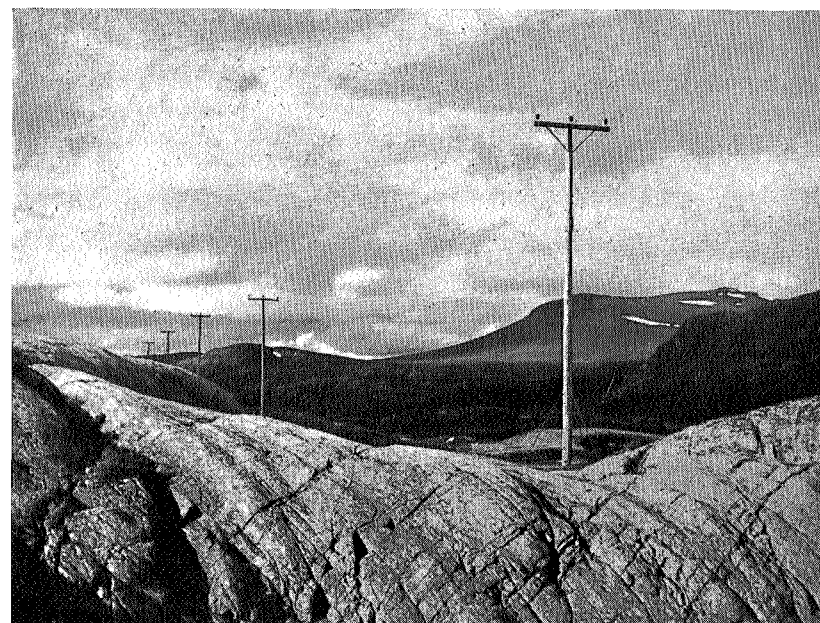

Sylene med Sylsjøen

Torbjørn Fjell

kunne oppnåes, skulle etter lappenes egne uttalelser oppveie den innskrenkning i beiteområdet som sjøen vil føre med seg.

Sylsjøen er forutsatt i det vesentligste å skulle bli fylt av snø-løsningen om våren, mens tapning først vil bli satt i verk sent på høsten. De påsketurister som måtte søke opp i dette område, vil derfor finne landskapet noenlunde som det er i dag, idet det på denne tid vanlig vil ligge et betydelig snølag over de ismasser som måtte ligge igjen innover land etter at sjøen er nedtappet. Om sommeren vil det ved foten av Helagsfjellet ligge en sjø, hvor det

Der Nea bryter grensen

J. Geelmuyden

nok kan tenkes at strandbredden på enkelte strekninger vil kunne bli noe utvasket ved bølgeslag, men i de fleste år vil vannstanden i den for turistene beste tid fra slutten av juli og utover bli så høy at dette neppe vesentlig vil forstyrre helhetsinntrykket.

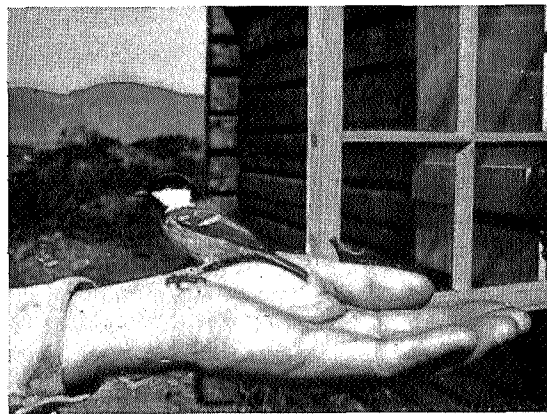
Det har vært hevdet at reguleringen vil skjemme naturen. Jeg er ikke så sikker på det. Jeg har selv mang en sommerdag med speilblankt vatn på Essand nytt synet av Sylmassivet og Øyfjellet når de speiler seg i vannflaten. Det skulle være grunn til å tro at den nye sjø som ligger helt inn til foten av det veldige Helagsmassiv og forøvrig omgis av Ekornhammeren, Skarsfjellene, Gråvålen og Nesjöstötarna på en stille sommerdag vil kunne gi skjønnhetsinntrykk, omenn av en annen art enn dem man i dag kan nyte på en tur med ryggsekk og fiskeslang langs Nea og Biskopåen, så dog neppe mindre tiltalende. Hertil kommer at mens dette areal hittil har vært forbeholdt de få som har valgt å gå utenfor de ordinære

ruter med herav følgende krav til utstyr, vil det nå bli tilgjengelig også for de alminnelige fotturister, og til og med for dem som av alder eller andre grunner kvier seg for å ta ut på lengere og mere anstrengende fotturer. For de mere energiske vil det samtidig åpne seg nye ruter i Helagsfjällene som kanskje svært få hittil har hatt anledning til å stifte nærmere bekjentskap med.

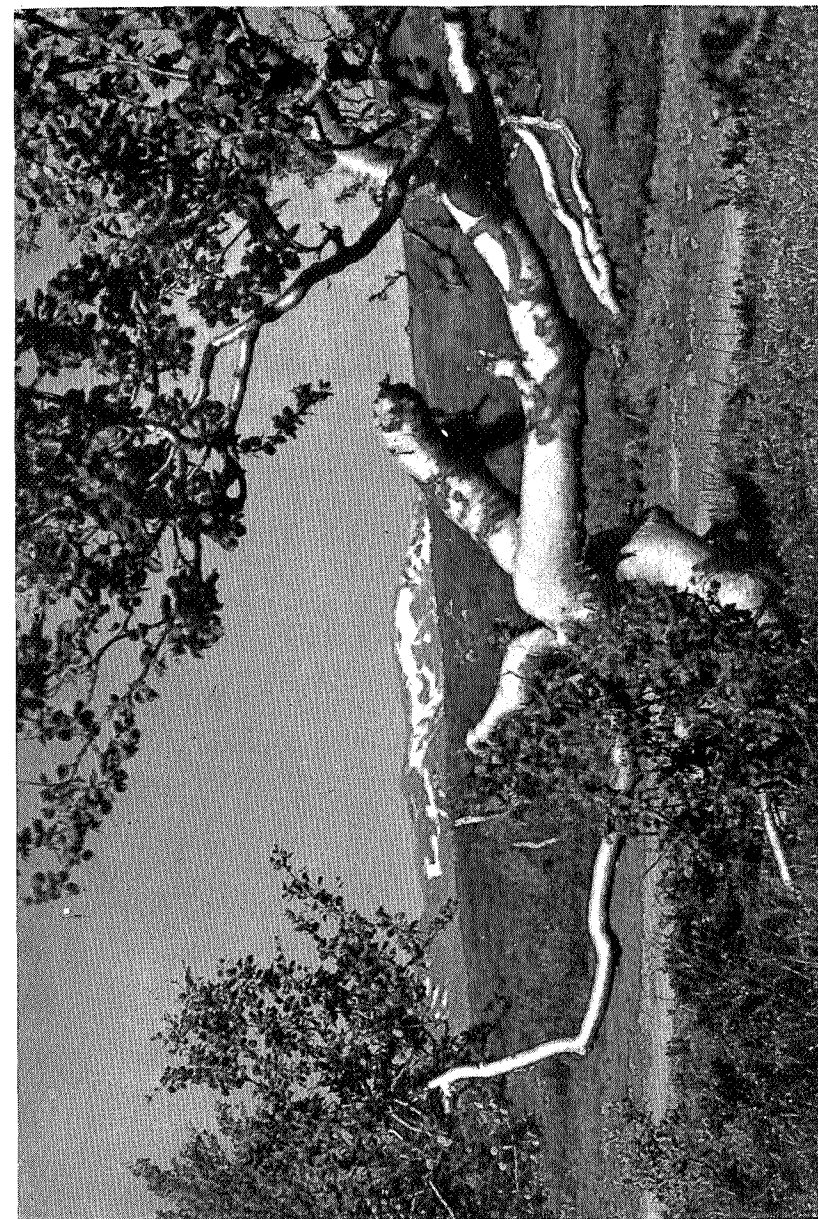
Svenska Turistföreningen er allerede oppmerksom på de muligheter som den nye adkomstvei vil skape, og det er grunn til å anta at det ikke vil ta lang tid før Helagsstugan vil bli utvidet for å møte den økede trafikk, likesom det må regnes med at det vil bli ordnet med innkvarteringsmuligheter også ved Sylsjøen, enten ved Nedalsstugan eller kanskje nede ved selve dammen, som vil bli liggende utmerket i forhold til de forskjellige ruter.

Når bilveien opp til Sylsjøen antakelig i 1952 blir åpnet for alminnelig trafikk og der formodentlig blir ordnet med motorbåt på Sylsjøen, vil man kunne dra fra Trondheim lørdag middag og våkne søndag morgen like under Helagsfjällets imponerende Predikstol. Et nytt og innbydende startsted vil herved bli tilgjengelig for dem som setter pris på å gå i fjellet om sommeren.

Gunnar Setsaas

En fugl i hånden — —

Fongen fra Rødalen

Henry Iversen